

VFU– GUIDE

För studenter inom KPU

Innehåll

Ordlista.....	3
1. Inledning	4
Verksamhetsförlagd utbildning:	4
Kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) och VFU:	4
Övningsförskola och Övningsskola:	4
VFU inom kompletterande pedagogisk utbildning mot ämneslärare (KPU/ÄL):	5
2. Före VFU	5
Introduktion till och information om VFU:.....	5
Hur får jag en VFU-plats?	5
Jäv och VFU-placering:.....	6
Registerutdrag:	6
Planeringssamtal:	6
3. Under VFU.....	6
Handledning:.....	6
Närvaro/frånvaro:	7
Vikariat:.....	7
VFU-uppgift:.....	7
Verksamhetsbesök och stöd under VFU:	7
Risk för att ej nå målen:	7
Bedömning och betyg:	8
4. Efter VFU	9
Förnyad VFU?.....	9
Reseersättning.....	9
Inför nästa VFU.....	9
Viktiga kontaktuppgifter och adresser:	9

Ordlista

Nedan följer några ord, förkortningar och begrepp som kan vara bra att känna till för dig som VFU-student.

VFU = Verksamhetsförlagd utbildning är den del av din utbildning som sker ute i förskole- eller skolverksamheten. Enligt Högskoleförordningen (1993:100, bilaga 2) ska den ske inom relevant verksamhet och ämne.

VFU-student = När du är ute på VFU är du VFU-student.

Campusförlagda studier = Huvuddelen av dina studier som sker inne vid Örebro universitet.

VFU-handledare = Förskollärare/Lärare som handleder VFU-studenter. Ska ha behörighetsgivande examen för aktuellt stadium, minst två år i yrket samt godkänd handledarutbildning eller motsvarande.

Universitetslärare = Anställd vid lärosätet för att undervisa i kurs/delkurs. Är ibland även den som genomför verksamhetsbesök i samband med VFU.

VFU-samordningen = Funktioner inom Lärarutbildningens kansli (LUK) som dimensionerar för VFU, samordnar placeringar och följer upp kvalitet i samverkan kring VFU. Består av VFU-koordinatorer som har ansvar för placeringar samt verksamhetsutvecklare som har ansvar för samverkan och kvalitetsuppföljning kring VFU och övningsförskola/övningsskola mm.

UKÄ = Universitetskanslersämbetet, statlig myndighet som bl.a. följer upp kvalitet i lärarutbildningen.

Skolhuvudman = Den som ansvarar för förskolans och/eller skolans verksamhet. Är oftast kommunal eller enskild.

Jäv = Är när en person är partisk eller när det finns någon omständighet som gör att personens opartiskhet kan ifrågasättas.

ÖFS = Övningsförskola

ÖS = Övningskola

FL = Förskolläraryrket

GL = Grundläraryrket

ÄL = Ämnesläraryrket

KPU = Kompletterande pedagogisk utbildning

VFU-portalen = nuvarande VFU-verktyg för placering mm. Nås via adressen: <https://vfu.su.se/>

1. Inledning

Denna VFU-guide syftar till att ge dig en inblick i hur VFU vid Örebro universitet är upplagd. Den ger dig bakgrund till organisationen kring VFU och samlar de viktigaste sakerna du bör tänka på före, under och efter VFU-perioden. Denna VFU-guide ska ses som ett komplement till studiehandledning, Blackboard och VFU-hemsida. Innehållet i guiden uppdateras också löpande så se till att du har aktuell version tillgänglig.

Verksamhetsförlagd utbildning:

Enligt förordning (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare ska den verksamhetsförlagda utbildningen syfta till att ge praktiska färdigheter i yrkesutövningen och möjlighet att tillämpa teoretiska kunskaper. Detta ska ske genom deltagande i skol- och förskoleverksamhet under handledning. Genom den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) ges du som student alltså möjlighet att knyta det vetenskapliga förhållningssättet till det vardagliga arbetet och den beprövade erfarenheten. Dina studier ska vara berikande både för din personliga utveckling och för uppbyggandet av en god professionell grund för det valda yrkesområdet. Under VFU skapas förutsättningar för dig som student att reflektera, värdera egen läroprocess, kommunicera eget lärande och erfara genom att pröva själv.

Enligt förordning (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare ska VFU ske inom relevant verksamhet och ämne.

Kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) och VFU:

Enligt förordning (2011:686) om kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen ska utbildningen innehålla studier inom utbildningsvetenskaplig kärna (UVK) om 60 högskolepoäng och verksamhetsförlagd utbildning (VFU) om 30 högskolepoäng. VFU inom KPU skiljer sig inte i sak från VFU inom ordinarie lärarutbildning, utan följer samma kvalitetskrav i förordningen.

Övningsförskola och Övningskola:

Örebro universitet samarbetar med regionens skolhuvudmän för att tillhandahålla kvalitativa VFU-platser för lärarutbildningen. För att kunna hålla en hög kvalitet och för att kunna följa upp kvaliteten, så har olika typer av avtal skrivits mellan skolhuvudmännens verksamheter och universitetet. De allra flesta förskolor och skolor i regionen där vi placerar studenter ingår i det nära samarbete mellan universitet och skolor/förskolor som kallas *övningskola* (ÖS) respektive *övningsförskola* (ÖFS). I korthet innebär övningskolesamarbetet att studenter återkommer flera gånger till samma förskole-/skolområde, vilket vi utifrån erfarenheter har sett skapa goda förutsättningar för progression, fördjupning och långsiktighet. Enligt förordning (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare ska lärarutbildningen använda sig av övningsförskolor och övningskolor.

För dig som student inom KPU kan du komma att placeras på en övningskola i Örebroregionen. Men då utbildningen är på distans strävar universitetet att du ska få en VFU-placering så nära din bostadsort som möjligt.

VFU inom kompletterande pedagogisk utbildning mot ämneslärare (KPU/ÄL):

Inom KPU/ÄL gör du VFU mot i huvudsak det stadie du blivit antagen mot dvs åk 7-9 eller Gy. Du gör VFU varje termin i varierande längd.

Termin 1: KPU I VFU 7,5hp	Termin 2: KPU II VFU 15hp	Termin 3: KPU III VFU 7,5hp
--	--	--

2. Före VFU

Innan VFU-perioden startar är det några saker som du som student ska tänka på. Här har vi försökt att samla det viktigaste. Kom ihåg att det finns mer information på vår VFU-hemsida angående det som tas upp här.

Introduktion till och information om VFU:

I god tid innan VFU-periodens start kommer du att få en introduktion till VFU inom den kurs du är antagen till. Mer information om tider och innehåll hittar du alltid i din studiehandledning eller på Blackboard. Vid introduktionen får du mer specifik information om den aktuella VFU-perioden samt de uppgifter och mål som gäller.

Hur får jag en VFU-plats?

Som student på KPU kommer du att göra tre perioder av verksamhetsförlagd utbildning inom aktuellt ämne och stadium (åk 7-9 resp. gymnasiet) beroende på vad du är antagen till. Enligt Förordning (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare (2kap, §6) ska Örebro universitet se till att VFU vid distansutbildning förläggs så nära din bostadsort (enligt folkbokföringen) som möjligt. För att möjliggöra detta sker placering enligt följande:

- 1) Placering sker i första hand så nära bostadsorten som möjligt enligt följande:
  - a. På bostadsorten eller inom rimligt reseavstånd från denna.
  - b. I närliggande region så nära bostadsorten som möjligt.
- 2) Uppstår platsbrist/svårighet att hitta VFU-placering enligt punkten ovan, sker placering i Örebroregionen hos skolhuvudman där Örebro universitet har överenskommelse om VFU.

Du som student kan ange önskemål om VFU-placering. Önskemålen lämnas i ett VFU-formulär i samband med kursstart för KPU 1. Du som student bör säkerställa att dina önskemål uppfyller de allmänna kvalitetskraven kring t.ex. handledarkompetens och jäv. Utifrån dina önskemål kommer sedan Örebro universitet att kontakta föreslagna skolor (minst 7 och max 10 skolor) och träffa överenskommelse om placering. För att möjliggöra en

pedagogisk kontinuitet tillämpar vi återplacering för VFU inom KPU II och III i möjligaste mån. Din placering publiceras i VFU-portalen inför respektive VFU-period.

Jäv och VFU-placering:

För att undvika placering där jävsituationer kan uppstå är det viktigt att du meddelar om det finns förskolor/skolor där du har personlig anknytning som kan påverka VFU-handledarens opartiskhet vid handledning och bedömning. Det är till exempel platser där du själv nyligen varit elev, arbetat, har egna barn eller anhöriga. Meddela i så fall detta till kpu.vfu.lararprogram@oru.se i samband med att du önskar VFU-plats. En omplacering kan bli aktuell ifall detta inte beaktas.

Registerutdrag:

Du ansvarar själv för att så tidigt som möjligt beställa ett registerutdrag hos polismyndigheten som lämnas till rektor eller motsvarande för den verksamhet där VFU ska genomföras. Utan uppvisande av ett giltigt registerutdrag kan du bli nekad att vistas i verksamheten. Tänk på att det kan ta upp till flera veckor att få hem utdraget (som skickas till den adress där du är folkbokförd). Du som har en digital brevlåda har också möjlighet att få ett digitalt registerutdrag, som kan uppvisas/kontrolleras av VFU-platsen. Läs mer via Polisens hemsida: <https://polisen.se/tjanster-tillstand/belastningsregistret/skola-eller-forskola/>

Planeringssamtal:

Du och din VFU-handledare ska ha ett planeringssamtal där ni tillsammans ska planera innehållet i din VFU utifrån kursmål och VFU-uppgifter. Tänk på att vara förberedd innan samtalet. Det är också viktigt att komma ihåg att alla verksamheter har olika förutsättningar så den konkreta planeringen behöver anpassas efter de villkor som gäller för just din VFU-plats. Du ska däremot alltid få goda förutsättningar att nå de mål och kriterier som är uppställda för aktuell VFU. Det är därför bra att redan vid planeringssamtalet gå igenom det bedömningsunderlag som gäller för din VFU-kurs så att du och din handledare kan planera på ett bra sätt.

3. Under VFU

Nedan hittar du information om delar under din VFU som är bra att ha koll på.

Handledning:

Beroende på VFU-handledarens arbetssituation och arbetsschema kan handledningstillfällena se olika ut. En del handledning sker ofta direkt i verksamhet (t.ex. uppföljande samtal direkt efter en lektion) och en del kan bestå av enskilda inbokade samtal. Ta gärna upp och fråga din handledare i planeringssamtalet hur just din handledning kommer att utformas. Tänk på att bedömningsunderlaget kan användas även vid handledningssamtalen som ett stöd för att prata om hur din VFU går.

Närvaro/frånvaro:

Du räknas som heltidsstuderande, vilket innebär 40 timmars arbetsvecka. Din arbetstid under VFU ska omfatta deltagande i VFU-platsens aktiviteter samt tid för dina egna studier med VFU-uppgifter. Den faktiska arbetsveckans tider kan även komma att anpassas efter tiderna på din VFU-plats och kan därför variera mellan olika VFU-platser. En vanlig lösning är att du som student går på din VFU-handledares arbetstider, men det är inte möjligt i alla fall. Här behöver du och din handledare hitta en lösning som funkar för den situation som råder i just den verksamheten du befinner dig i. Tänk på att det inte bara är tid i barngrupp/lektioner som räknas som arbetstid, utan även arbetslagsmöten och planeringstid. Är du frånvarande (t.ex. sjuk eller VAB) så anmäler du det till din VFU-plats. Enstaka dagar du missar tar du igen i samråd med din VFU-handledare i anslutning till aktuell VFU-period. Är du sjuk en längre tid behöver du även kontakta din kursansvariga för att besluta om ev. om-VFU.

Vikariat:

Under den period du gör VFU är det inte tillåtet att vikariera på samma VFU-plats då det kan innebära otydligheter i jävsförhållanden. Innan och efter VFU är det ok om det görs så att inte jäv uppstår t.ex. vid en senare VFU.

VFU-uppgift:

Under din VFU har du en eller flera VFU-uppgifter som på olika sätt relaterar till den kurs du läser och den VFU du gör. De flesta uppgifter är obligatoriska och mer information hittar du alltid i din studiehandledning och på Blackboard. Många VFU-uppgifter kräver att du använder dina erfarenheter eller genomför aktiviteter på din VFU-plats. Var därför noga med att så tidigt som möjligt resonera med din handledare om hur du kan genomföra dina uppgifter.

Verksamhetsbesök och stöd under VFU:

Under din VFU har du som student ditt huvudsakliga stöd i din VFU-handledare. Enligt förordning (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare ska det dessutom finnas universitetslärare som har till uppgift att följa och bidra till din utveckling under den verksamhetsförlagda delen av utbildningen. Sådana universitetslärare ska även ge handledarna stöd under den verksamhetsförlagda utbildningen. Du och din handledare kommer därför också att få stöd av en utsedd universitetslärare. Detta stöd genomförs genom en digital träff via Zoom. Du kommer att få mer information om formerna för detta via universitetsläraren.

Risk för att ej nå målen:

Ibland uppstår det situationer som gör att det finns en risk för att inte uppnå målen med VFU. Känner du att det inträffar så är det viktigt att du så tidigt som möjligt signalerar det till din handledare. Ju tidigare en dialog kan starta desto större möjligheter finns det att rätta till ev. problem. Ibland kan det vara att din VFU-handledare signalerar att denne upplever att det finns en risk. Leder problemen till att du inte blir godkänd på VFU så har du möjlighet att göra en (1) om-VFU. Oavsett vilket ska du veta att det finns upparbetade rutiner för att ge dig det stöd du behöver. Dessa hittar du på VFU-hemsidan.

Omedelbart avbruten VFU:

Examinator kan besluta om att med omedelbar verkan avbryta en students VFU om studenten visar allvarliga brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt. Exempel på situationer som kan anses som särskilt allvarliga är:

- ❖ Om studenten i enighet med de villkor som anges i högskolelagen (1992:1434):
“/.../lider av psykisk störning, missbrukar alkohol eller narkotika eller har gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.” (HL, kap 4, 6§)
- ❖ Om studenten visar allvarliga brister i kunskaper och färdigheter vilka krävs för tillfredsställande undervisning i aktuell förskola eller skola, utifrån respektive läroplan samt VFU-kursens mål.
- ❖ Om studentens förhållningssätt gentemot barn och elever, skolans personal eller vårdnadshavare strider mot läroplanens grundläggande värderingar och yrkesetiska principer.

När VFU avbryts på detta sätt innebär det att studenten underkänns på aktuellt moment och att ett VFU-tillfälle är förbrukat. I sådana fall ska en individuell handlingsplan upprättas.

Bedömning och betyg:

Efter avslutad VFU gör din VFU-handledare en bedömning utifrån de kriterier som finns på aktuellt bedömningsunderlag och kommunicerar detta med dig i ett bedömningssamtal. Om samtliga bedömningskriterier är på minst tillfredställande nivå ansvarar du som student för att blanketten lämnas till examinator/kursansvarig lärare på universitetet.

Har det funnits risk att ej nå målen och dessa kvarstår som resulterar i att minst ett av kriterierna når otillräcklig nivå är det din VFU-handledare som skickar in blanketten till universitetet.

Har handledningsprocessen fungerat bör inte bedömningen komma som en överraskning. Har du ändå frågor och funderingar kring bedömningen så ta upp det med din handledare i samtalet för att reda ut eventuella missförstånd. Kvarstår funderingar eller tveksamheter kontaktar du därefter din delkursansvarige.

Det är viktigt att poängtera att det inte är handledaren som sätter betyg. Det görs av seminarieledare/kursansvarig/examinator inne på universitetet. Då den delkurs som innehåller VFU oftast består av flera examinerande moment (t.ex. seminarier inne på campus, skriftliga uppgifter, PM mm), så är betyget satt utifrån hela delkursen.

4. Efter VFU

Efter avslutad VFU kan det vara bra att känna till följande delar.

Förnyad VFU?

Har bedömningen av dig på den verksamhetsförlagda delen resulterat i ett underkänt betyg på VFU-delkursen, så har du en möjlighet att göra om VFU. VFU kan göras om på samma VFU-plats eller så tilldelas du en annan. I denna process har du hela tiden stöd av delkursansvarig, VFU-samordning och studievägledare.

Reseersättning

Huvudregeln är att reseersättning inte utgår för resor inom distansutbildning, då strävan är att placera dig så nära bostadsorten som möjligt. Du kan dock i vissa fall få ersättning för dina resekostnader t.ex. om restiden blir orimligt lång (över 90 minuter enkel resa med kollektiva färdmedel). Läs mer om detta och ansökningsförfarandet på hemsidan.

Inför nästa VFU

Efter utförd VFU är det dags att blicka fram mot nästa VFU. Se till att du tar dig tid att reflektera över vad som gick bra och vad som kan utvecklas i din progression mot en kommande yrkesutövning. Be gärna din handledare eller andra yrkesverksamma lärare om feedback. Om du har möjlighet så var gärna ute i sammanhang där du får tillfälle att öva dig t.ex. att leda grupper.

Viktiga kontaktuppgifter och adresser:

VFU-koordinatorer (t.ex. frågor om placering och reseersättning):

kpu.vfu.lararprogram@oru.se

Programstudievägledning (t.ex. frågor om studieuppehåll mm):

studievagledning.lararprogram@oru.se

VFU-portalen: <https://vfu.su.se/>

VFU-hemsidan: <https://www.oru.se/utbildning/lararutbildning/vfu/kpu>